Gemeente Amstelveen

INTERNE NOTITIE

Z21-034423 D21-191271

Aan	De leden van de gemeenteraad	**Datum**	10 juni 2021
Via	Burgemeester en wethouders		
Van	Herbert Raat, wethouder financiën	**Kopie**	

Betreft: Uitkomsten meicirculaire 2021 gemeentefonds en overige ontwikkelingen

0. Inleiding/Samenvatting

Deze notitie informeert u over de uitkomsten van de meicirculaire 2021 over de uitkering gemeentefonds[1]. Deze aanvullende informatie is aangekondigd in de Perspectiefnota 2022 en kan worden betrokken bij de Raadsbehandeling van de Perspectiefnota op 7 juli 2021. In deze notitie worden ook enkele overige actuele ontwikkelingen meegenomen om een zo actueel en volledig mogelijk beeld te geven voor de behandeling van de Perspectiefnota. Dit betreft de beschikbaarstelling van extra gelden voor de tekorten Jeugd, informatie over de bijstandsgelden (BUIG-budgetten) en nagekomen aanpassingen op enkele specifieke posten in de Perspectiefnota.

Samenvatting uitkomsten en voorstellen

1. *Deze notitie levert "onderaan de streep" een incidenteel voordeel op van € 0,6 miljoen in 2021 en € 4,5 miljoen in 2022. Structureel wijzigt het beeld van de Perspectiefnota niet*;
2. *Het incidentele voordeel in 2021 ad. € 0,6 miljoen is de resultante van € 1,0 miljoen voordeel op de algemene uitkering en € 0,4 miljoen nadeel op de bijstelling van de bijstandsgelden. Het incidentele voordeel van € 4,5 miljoen in 2022 betreft voor € 4 miljoen de ingeschatte opbrengst voor Amstelveen van de door het Rijk toegezegde extra Jeugdgelden ad. € 1,3 miljard na het beschikbaar komen van het advies van de door Rijk/VNG ingestelde arbitragecommissie inzake de kosten voor Jeugdzorg[2];*
3. *In 2022 en verder is sprake van stevig lagere accressen. Deels kan dit worden opgevangen door de positieve bijstelling van 2021 en deels door de meerjarige prijsontwikkeling te verlagen. Het effect voor 2023 en verder is per saldo gering en loopt af naar "afgerond nul" per 2025;*
4. *De circulaire bevat verder de nodige specifieke taakmutaties. Deze mutaties worden als regel budgettair neutraal verwerkt in relatie met samenhangende uitgavenposten en/of in afwachting van nadere besluitvorming. Deze circulaire bevat een groot bedrag aan taakmutaties, ruim € 1 miljoen, waarvan het overgrote deel (€ 0,75 miljoen) door taakuitbreiding Jeugdhulp via de invoering van het woonplaatsbeginsel voor de regeling Voogdij/18+. Een andere belangrijke taakmutatie betreft de invoering van de Wet Open Overheid (Woo; afgerond € 0,2 miljoen). Hier ontstaat een incidenteel voordeel van € 0,1 miljoen omdat hiermee dekking ontstaat voor een reeds in de Perspectiefnota opgenomen post (voorstel eenmalige middelen, Woo/Wob-expertise);*
5. *Naast de actualisering van de bijstandsgelden zijn er nog twee nagekomen, neutrale aanpassingen op de cijfers van de Perspectiefnota (formatie duurzaamheid en werkwijze sociaal domein).*

Deze notitie mondt uit in de volgende voorstellen:

1. Incidentele voordelen ten gunste van de algemene reserve van afgerond € 0,6 miljoen in 2021, € 4,5 miljoen in 2022, € 0,1 miljoen in 2023 en 2024;
2. Verwerking taakmutaties met samenhangende uitgaven;
3. Verwerking nagekomen neutrale aanpassingen formatie duurzaamheid en werkwijze sociaal domein.

[1] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2021/05/31/meicirculaire-gemeentefonds-2021

[2] https://vng.nl/nieuws/ruim-eu-13-miljard-extra-voor-tekorten-jeugdzorg-in-2022

F012©ICT Z-2018/0288868

1. Financieel totaaloverzicht met postgewijze toelichting

Onderstaand overzicht geeft een recapitulatie van de uitkomsten van deze notitie. Na dit overzicht volgt een postgewijze toelichting.

Uitkomsten meicirculaire 2021 en overige ontwikkelingen negatief bedrag is voordelig/overschot; bedrag x 1000 euro

	2021	2022	2023	2024	2025
A. Uitkomsten meicirculaire					
A.1. budgettair meicirculaire 2021 ev.	**-1.021**	**-326**	**-111**	**-61**	**-11**
1a. extra budget Jeugd (macro 613mln)	*-1.437*				
** reeds ingeboekt (inschatting) in Perspectiefnota 2022*	*1.600*				
1b. onderuitputting BCF 2020	*-396*				
1c. "oude jaren", bijstellingen 2019/2020	*-76*				
1d. compensatie corona	*-34*				
1e. maatschappelijke begeleiding inburgering asielzoekers	-39				
1f. algemene mutaties accres, uitkeringsfactor, areaal/nominaal, c.a.	*-639*	*-326*	*-111*	*-61*	*-11*
A.2. taakmutaties	**0**	**-124**	**0**	**0**	**0**
2a. toegekende taakmutaties	*-63*	*-1.134*	*-1.147*	*-1.152*	*-1.124*
2b. aanpassing bijbehorende uitgavenbudgetten	*63*	*1.010*	*1.147*	*1.152*	*1.124*
Sub-totaal A: Effect meicirculaire	**-1.021**	**-450**	**-111**	**-61**	**-11**
B. Arbitrage Jeugd		**-4.000**			
C. Overige ontwikkelingen (bijstandsgelden)	**400**				
Totaal = mutatie begr.saldo/alg.reserve	**-621**	**-4.450**	**-111**	**-61**	**-11**

A.1. Budgettair effect meicirculaire 2021ev

Het budgettair effect is te onderscheiden in incidentele effecten 2021 (de regels 1a t/m 1e) en posten met een meerjarige, structurele doorwerking (regel 1f).

1a. extra budget Jeugd 2021

De Perspectiefnota houdt rekening met reëel te verwachten kosten Jeugdhulp 2021. Tegelijkertijd is ook al rekening gehouden met de vooruitlopend op de meicirculaire door het Rijk aangekondigde extra gelden voor jeugdzorg van macro € 613 miljoen, deels via specifieke uitkeringen en deels via het gemeentefonds. De Perspectiefnota bevat een Amstelveense opbrengst via het gemeentefonds van € 1.600.000. De uiteindelijke opbrengst zoals verwerkt in de meicirculaire komt uit op € 1.437.000. Dit betekent een incidenteel nadeel van € 163.000. Dit wordt verklaard door het "achterhouden" van macro € 55 miljoen met het oog op nader te maken afspraken over bovenlokale inzet (regionale coördinatie en landelijke informatievoorziening).

1b. onderuitputting BCF

Gemeenten kunnen hun betaalde *BTW* (met inachtneming van de nodige nuanceringen) declareren bij het BCF. In het kader van het Regeerakkoord Rutte II was het voornemen om dit fonds af te schaffen. In nader overleg met de VNG is hiervan afgezien, maar is wel het budgettaire risico afgewenteld op de gemeenten[3]. Als gemeenten in totaliteit meer declareren dan beschikbaar in het BCF, dan wordt dit bedrag gekort op het gemeentefonds. Als gemeenten minder declareren komt het niet benutte deel van het fonds (de onderuitputting) ten gunste van het gemeentefonds. Deze meicirculaire bevat de definitieve afrekening over het jaar 2020 en dat levert een restitutie op van € 396.000.

[3] Op de keper beschouwd heeft het Rijk geen budgettair risico, want hogere BTW-declaraties betekenen tegelijkertijd hogere BTW-inkomsten. Het Rijk ziet dit echter als twee verschillende dingen vanwege "gescheiden begrotingskaders" voor inkomsten en uitgaven.

1c/1d/1e. "oude jaren", compensatie corona en maatschappelijke begeleiding asielzoekers
Drie relatief geringe posten zijn goed voor een incidenteel voordeel van afgerond € 0,15 miljoen:

- Aanpassingen op de verdeelmaatstaven in *oude uitkeringsjaren* (incidenteel voordeel € 76.000) betreffen deze keer vooral bescheiden mutaties op de WOZ-waarden 2019/2020;
- Via de decembercirculaire 2020 en de maartbrief 2021 zijn *coronacompensatie*bedragen uitgekeerd aan gemeenten via het gemeentefonds. De compensaties voor Amstelveen zijn verwerkt in de Perspectiefnota (paragraaf 3.4.15). De meicirculaire bevat nog een klein aanvullend bedrag van € 34.000 (heroriëntatie zelfstandigen). Conform de geldende lijn acteert Amstelveen op maat op noodzakelijke corona ondersteuning via het Lokaal Coronafonds en valt deze € 34.000 vrij ten gunste van de algemene reserve;
- Gemeenten ontvangen jaarlijks een budget voor de *inburgering van asielzoekers*. Dit is een vast bedrag per persoon. Het aantal personen waarvoor een vergoeding wordt toegekend wordt achteraf op basis van nacalculatie definitief vastgesteld. De afrekening over 2022 komt uit op € 159.000. Dit betekent een incidenteel voordeel van € 39.000 ten opzichte van de structurele begrotingsraming ad. € 120.000.

ad. 1f: algemene mutaties accres, uitkeringsfactor, areaal/nominaal, c.a.
Deze paragraaf behandelt de meerjarige accresontwikkeling in samenhang met de nominale ontwikkeling en overige algemene mutaties die met elkaar "de lengte of de breedte", c.q. de groei/krimp van de speelruimte van de algemene uitkering bepalen.

specificatie algemene mutaties accres, uitkeringsbasis, areaal, c.a. negatief bedrag is voordelig/overschot; bedrag x 1000 euro

	2021	2022	2023	2024	2025
1f-1) reëel accres (incl. aanpassing nominaal)		325	450	425	475
1f-2) uitkeringsbasis/areaal, c.a.	-868	-1.157	-1.067	-992	-992
1f-3) ontwikkeling WOZ	229	506	506	506	506
1f-4) vrijval bijdrage aan SVB uitvoering PGB		-85	-85	-85	-85
** reservering vrijval tbv uitname septembercirculaire*		*85*	*85*	*85*	*85*
Totaal	**-639**	**-326**	**-111**	**-61**	**-11**

1f-1) accres
De bijstelling van het gemeentefondsaccres betekent dat het gemeentefonds "mee-ademt" met de ontwikkeling van de Rijksuitgaven ("samen trap op en samen trap af"). De te verdelen koek wordt groter of kleiner al naar gelang het Rijk zelf meer of minder uitgeeft. "Accres" is de gemeentefondsterm voor groei. Dit accres, c.q. deze groei kan ook negatief zijn. Er wordt onderscheid gemaakt tussen nominaal accres (de totale mutatie inclusief inflatie) en reëel accres (de totale mutatie geschoond voor inflatie). Tenzij anders vermeld wordt met accres het nominaal accres bedoeld.

Bij het uitbreken van de coronapandemie is het accres voor 2021 en 2022 bevroren ter wille van rust en zekerheid. Deze accressen wijzigen niet meer. Vanaf 2022 is sprake van een structureel nadelig budgettair effect van € 0,3 miljoen in 2022, oplopend naar € 0,5 miljoen per 2025. Dit is het nettonadeel rekening houdend met het laten "meebewegen" van de eigen nominale grondslagen. Dit houdt het volgende in: Bruto dalen de accressen cumulatief met afgerond € 1,3 miljoen. Hiervan wordt € 0,8 miljoen opgevangen door de gemeentelijke prijsindex in het meerjarig begrotingskader te verlagen van 2% naar 1,5%. Dit volgt het CPB-indexcijfer voor de materiële overheidsconsumptie. Het is tevens in lijn met het feit, dat de circulaire de lagere accressen voor een groot deel toeschrijft aan een lagere indexering van de Rijksuitgaven dan eerder geraamd[4].

[4] Voor goede orde: Er is geen permanente, directe 1-op-1-relatie waardoor gemeenten hun nominale kosten automatisch via het gemeentefonds gecompenseerd krijgen. Denk aan de volgende verschillen: (1) Rijk en gemeenten kennen eigen cao's die ongelijktijdig verlopen en ook qua uitkomsten verschillen. (2) De Rijksbegroting kent verschillende indexen die niet parallel lopen met de gemeentelijke huishouding (bijv. Defensie). (3) Het is wisselend en onduidelijk hoe/wanneer nominale ontwikkelingen zich exact vertalen in de uitzetting van departementsbegrotingen, c.q. Rijksuitgaven. (4) Onderdeel van de accressen is ook de volume ontwikkeling, denk aan zorguitgaven.

1f-2) uitkeringsbasis/areaal
Samen met het accres worden ook overige algemene mutaties verwerkt, zoals de opschalingskorting en de ontwikkeling van de uitkeringsbasis in samenhang met volumemutaties op maatstaven, landelijk en lokaal. Deze categorie mutaties valt onder regel 1f-2. Vanwege de impact/omvang worden de mutaties op de WOZ-maatstaven apart behandeld onder 1f-3.

In de Perspectiefnota 2022 is reeds een nadeel op de eigen areaalontwikkeling verwerkt van € 0,2 miljoen, met name door een lager inwoneraantal per 1 januari 2022. De meicirculaire bevat een forse plus, vooral in 2021/2022, op de uitkeringsbasis. Dit gaat om afgerond € 1 miljoen en dit wordt verklaard doordat het aantal bijstandsontvangers (en overige uitkeringsontvangers) veel minder hard is toegenomen dan verwacht. In eerdere cijfers was rekening gehouden met een veel sterkere stijging door de coronapandemie. Minder bijstandontvangers betekent dat minder geld via deze maatstaf wordt verdeeld en navenant meer via de algemene uitkeringsfactor. Voor Amstelveen levert dat een positief effect op.

1f-3) WOZ/belastingcapaciteit
Het verdeelstelsel voor de algemene uitkering houdt rekening met verschillen in belastingcapaciteit tussen gemeenten. De achterliggende gedachte is, dat gemeenten met hogere WOZ-waarden geacht worden meer eigen belastinginkomsten te genereren en minder geld uit het gemeentefonds nodig hebben[5]. De herberekening van het onderdeel WOZ/belastingcapaciteit levert nadelen op voor zowel het lopende jaar 2021 (€ 0,2 miljoen) als voor het nieuwe begrotingsjaar 2022 (€ 0,3 miljoen). Dit zijn twee verschillende stappen, die samen optellen tot een structureel nadeel van € 0,5miljoen vanaf 2022:

- Als eerste stap is de actuele stand van de WOZ-waarden voor 2021 bepaald. Dit heeft gevolgen voor de gemeentelijke ozb-opbrengst, maar ook voor de algemene uitkering. Het optredende nadeel van € 0,2 miljoen komt door een neerwaartse bijstelling van de WOZ-waarde voor niet woningen;
- Het nadeel in 2022 zit ingebakken in de voor Amstelveen ongunstige systematiek en komt door een nadelig herverdeeleffect op de verwerking van de jaarlijkse WOZ-hertaxatie. Landelijk wordt rekening gehouden met een waardestijging van 9% voor woningen en een waardedaling voor niet-woningen van -/-0,5%. Deze waarde-ontwikkeling is ook op de Amstelveense cijfers toegepast. In het najaar, bij de opmaak van de tariefvoorstellen ozb voor 2022 wordt dit opnieuw beoordeeld. Dan is meer informatie beschikbaar over de waarde-ontwikkeling in Amstelveen. Amstelveen scoort uiterst ongunstig op deze maatstaf door de relatief hoge woningwaarden en sterke jaarlijkse stijgingen. Concreet betekent dit per 2022 een structureel nadelig herverdeeleffect van € 0,3 miljoen. Paragraaf 4.2.1. van de Perspectiefnota besteedt ook aandacht aan dit onderwerp.

1f-4) uitvoering door SVB van PGB
Ter dekking van de uitvoeringskosten bij de SVB voor pgb trekkingsrechten wordt jaarlijks bij de septembercirculaire een bedrag uit het gemeentefonds genomen op basis van de nieuwe SVB-begroting. Het jaar erop valt dit bedrag vrij in de meicirculaire en wordt vervolgens weer een nieuw bedrag uitgenomen in de septembercirculaire. Gelet op het terugkerende karakter van deze post wordt de vrijval in de meicirculaire gereserveerd in afwachting van uitsluitsel in de komende septembercirculaire over de (bijdrage in de) uitvoeringskosten 2021. De vrijval en reservering betreffen een bedrag van afgerond € 0,1 miljoen;

[5] Technisch werkt dit via een negatieve verdeelmaatstaf (aftrekpost) belastingcapaciteit. Het negatieve bedrag via deze verdeelmaatstaf wordt weer verdeeld via de overige verdeelmaatstaven en de uitkeringsfactor zodat de koek even groot blijft. De aftrekpost wordt berekend door de werkelijke WOZ-waarde per gemeente te vermenigvuldigen met landelijke geldend rekentarieven voor woningen en niet-woningen. Daarbij doet 80% van de woningwaarde mee en 70% van de waarde niet-woningen.

A.2. Taakmutaties

De meicirculaire bevat de volgende nieuwe toevoegingen en onttrekkingen in verband met specifieke maatregelen (taakmutaties). De algemene beleidslijn is, dat het in deze gevallen gaat om wijzigingen in taken/werkzaamheden en dat er een directe relatie is met samenhangende uitgavenbudgetten waarmee verrekening plaatsvindt. Afhankelijk van de aard en omvang van de maatregel kan nadere besluitvorming plaatsvinden aan de hand van aparte advisering. Deze circulaire gaat het om ruim € 1 miljoen, met als grootste post de invoering van het woonplaatsbeginsel in de bekostiging van de Voogdij/18+ (zie verdere toelichting ad. g).

specificatie taakmutaties bedragen x € 1.000

		2021	2022	2023	2024	2025
a1) Decentralisatie uitkering Werk - WSW/AM-Match	*structureel*	31	27	46	42	6
a1) Decentralisatie uitkering Werk - nieuwe doelgr.	*structureel*		49	49	49	49
b) Inburgering (nieuwe wet, invoering/uitvoering)	*incid.& struct.*	-48	57	31	20	8
c1) Rijksvaccinatieprogramma	*structureel*	25	22	22	22	22
c2) Prenataal huisbezoek	*structureel*		24	24	24	24
d) Handhaving energielabel C kantoren	*incid. t/m'25*	9	9	9	9	9
e) Anti-discriminatievoorziening	*structureel*	36	36	36	36	36
f) Jeugd aan Zet	*indicenteel*	10				
g) Invoering woonplaatsbeginsel Voogdij/18+	*structureel*		740	740	740	740
h1) WOO-WOB structureel	*struct. oplopend*		78	98	118	138
h2) WOO-WOB incidenteel	*incid. t/m'26*		92	92	92	92
Totaal toekenning taakmutaties		**63**	**1.134**	**1.147**	**1.152**	**1.124**

Ad a1)/a2) Decentralisatie uitkering Werk

De bedragen die Amstelveen ontvangt via de Decentralisatie uitkering Werk zijn geactualiseerd. Dit betreft enerzijds een indexering van het WSW-budget met als direct samenhangende post de gemeentelijke bijdrage aan AM-Match. Daarnaast ontstaat door de afbouw, c.q. inperking van de WSW en de Wajong een toenemende nieuwe doelgroep voor re-integratie. Het hiervoor toegekende budget neemt ook toe.

Ad. b) Inburgering

De inwerkingtreding van de nieuwe inburgeringswet is met een half jaar uitgesteld naar 1 januari 2022. Dit leidt tot een aanpassing van de reeds in het gemeentefonds verwerkte bekostiging. Enerzijds vervalt de vergoeding voor uitvoeringskosten voor de tweede helft van 2021. Anderzijds worden extra middelen toegekend om het uitstel van de inwerkingtreding zo goed mogelijk op te vangen. Dit leidt per saldo tot een lagere vergoeding in 2021 (-/-€ 48.000) en tijdelijk hogere, aflopende vergoedingen in latere jaren (€ 57.000 in 2022, aflopend naar € 8.000 in 2025).

In de raadsvergadering van 2 juni 2021 is de Kadernota veranderopgave inburgering inclusief financieel totaalkader vastgesteld. Daarin is aangegeven dat sprake is van inschattingen en fluctuaties in bedragen, die in de P&C-cyclus zullen worden betrokken. Dat geldt ook voor de onderhavige aanpassingen. Deze worden verwerkt in de samenhangende budgetten. In het kader van de opstelling van de Tweede Tijdvakrapportage volgt een prognose van de jaaruitkomsten en zal worden gerapporteerd ingeval van afwijkingen.

Ad. c1)/c2) Rijksvaccinatieprogramma en prenataal huisbezoek
De gemeente ontvangt extra middelen voor nieuwe taken die worden geserveerd voor een bijdrage aan de GGD/JGZ, die deze taken uitvoert. Het betreft een uitbreiding van het Rijksvaccinatieprogramma en nieuwe wetgeving inzake prenataal huisbezoek:

- Met ingang van 1 januari 2021 wordt de uitvoering van de *vaccinatie* tegen meningokokken (MenACWY) overgedragen aan de gemeenten. De daarmee gemoeide middelen worden toegevoegd aan de reeds eerder overgehevelde middelen voor de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma (RVP). Voor Amstelveen is dit € 22.000 structureel. Daarnaast is in 2021 een eenmalig bedrag toegevoegd voor de uitvoering van de zogenoemde 'informed consent procedure RVP'. Deze procedure richt zich op het inbouwen van de toestemmingsverklaring in de registratie van het RVP, waarmee ouders (en kinderen vanaf 12 jaar) gevraagd worden om toestemming voor het delen van vaccinatiegegevens met het RIVM. Voor Amstelveen is dit € 3.000 eenmalig;
- Vanaf 2022 zijn middelen aan de algemene uitkering toegevoegd voor de uitvoering van het wetsvoorstel *Prenataal huisbezoek* door de jeugdgezondheidszorg (PHB JGZ). Naar verwachting treedt het wetsvoorstel op 1 januari 2022 in werking. Met dit wetsvoorstel krijgen gemeenten de taak een prenataal huisbezoek aan te bieden aan zwangere vrouwen en/of hun gezinnen in een kwetsbare situatie in hun gemeente. De gemeente moet deze taak op grond van de wet opdragen aan dezelfde organisatie die voor de gemeente de JGZ uitvoert. Amstelveen ontvangt structureel € 24.000.

Ad. d) Handhaving energielabel C kantoren
In het Bouwbesluit is vastgelegd dat per 1 januari 2023 een kantoor energielabel C of beter moet hebben om nog als kantoor gebruikt te mogen worden. De gemeente is het bevoegde gezag en via de algemene uitkering ontvangen gemeenten compensatie voor de handhavingslasten. Voor Amstelveen gaat dit om een incidenteel bedrag van € 9.000 per jaar voor de jaren 2021 t/m 2026. Dit bedrag wordt gereserveerd voor de Omgevingsdienst, die deze taak uitvoert.

Ad. e) Anti-discriminatievoorziening
In haar reactie op het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag heeft het kabinet aangekondigd structurele middelen vrij te maken voor de aanpak van discriminatie, waaronder de versterking van de anti-discriminatievoorzieningen (ADV). Ingevolge de Wet gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen (Wga, 2009) zijn gemeenten verplicht te voorzien in een ADV. De hiervoor met ingang van 2009 aan het gemeentefonds toegevoegde gelden blijken ontoereikend voor een goede uitvoering. Vanaf 2021 worden structureel extra middelen aan de algemene uitkering toegevoegd. Voor Amstelveen gaat het om structureel € 36.000. De middelen worden gereserveerd op de stelpost taakmutaties in afwachting van een afzonderlijk voorstel over de invulling hiervan. De financiering van de organisatie van en het toezicht op de ADV's zal, als onderdeel van de aangekondigde versterking van de aanpak van discriminatie, het komende jaar onderzocht worden. De uitkomsten van het onderzoek kunnen mogelijk leiden tot wijzigingen in de bekostiging.

Ad. f) Jeugd aan Zet
Amstelveen ontvangt een eenmalig bedrag van € 10.000 voor deelname aan het programma Jeugd aan Zet in Crisistijd. Het programma ondersteunt jongeren die geraakt worden door de effecten van de coronacrisis. De onderhavige mutatie betreft de financiële afwikkeling via het gemeentefonds van een eerder aangevraagd en toegekend bedrag. Het project is uitgevoerd door het jongerenwerk, Amstelveen Sport en Future Face (bootcamp en rozenactie).

Ad. g) Invoering woonplaatsbeginsel Voogdij/18+
De integratie-uitkering Voogdij/18+ wordt in 2022 voor het eerst verdeeld op basis van het nieuwe woonplaatsbeginsel dat per 1 januari 2022 wordt ingevoerd. Met het nieuwe woonplaatsbeginsel verschuift de verantwoordelijkheid voor de zorg van naar inschatting zo'n 20.000 kinderen naar een andere gemeente. Voor Amstelveen betekent deze verschuiving een uitbreiding van de verantwoordelijkheid, die tot uitdrukking komt in een extra bedrag van € 740.000 met ingang van 2022.

In kwartaal 2 en 3 van 2021 wordt deze overdracht op cliëntniveau voorbereid door alle gemeenten. Voor de ontvangende gemeente betekent een overdracht, dat er per jeugdige nieuwe afspraken moeten worden gemaakt. In het najaar is er meer duidelijk over welke financiële consequenties deze overgang van cliënten heeft.

Ad. h1/h2) Wet Open Overheid (Woo) / Wet Openbaarheid Bestuur (Wob)
Op 26 januari 2021 heeft de Tweede Kamer de (Wijzigingswet) Wet open overheid (Woo) aangenomen. Het betreft een initiatiefwet uit de Tweede Kamer die beoogt de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. De huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob) wordt ingetrokken bij de inwerkingtreding van de Woo. Vooruitlopend op de besluitvorming in de Eerste Kamer heeft het kabinet bij de kabinetsreactie op het rapport ´Ongekend onrecht´ van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) financiële middelen vrijgemaakt. Met de beschikbaarstelling van deze financiële middelen ondersteunt het Rijk gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de Woo. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen. Amstelveen ontvangt incidenteel € 92.000 per jaar in de jaren 2022 t/m 2026. Structureel ontvangt Amstelveen € 78.000 in 2022, oplopend met € 20.000 per jaar naar € 158.000 per 2026.

Het voorstel eenmalige middelen in de Perspectiefnota 2022 bevat reeds een incidenteel bedrag van € 124.000 in de jaren 2021 en 2022 voor extra Woo/Wob expertise. Hiervan kan de € 124.000 in de jaarschijf 2022 alsnog worden gedekt uit de beschikbaar gekomen middelen via het gemeentefonds. De resterende middelen voor 2022 en de bedragen voor latere jaren worden gereserveerd op de stelpost taakmutaties in afwachting van een afzonderlijk voorstel over de invulling hiervan.

B. Arbitrage Jeugd
Vlak vóór het uitbrengen van de Perspectiefnota 2022 verscheen het advies van de door Rijk en VNG ingestelde arbitragecommissie over de kosten voor Jeugdhulp, dat extra Rijksgeld voor gemeenten nodig is. Vlak ná het uitbrengen van de Perspectiefnota 2022 kwam het bericht dat het Rijk incidenteel voor 2022 een extra bedrag van € 1,3 miljard beschikbaar stelt aan gemeenten ter compensatie van de tekorten op Jeugd. Structurele besluitvorming is aan het nieuwe Kabinet.

Tegelijkertijd is voor 2022 een "normatieve" (lees: taakstellende) besparing ingeboekt van macro € 214 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op een maatregelenpakket in het rapport van de arbitragecommissie "waarover overeenstemming bestaat tussen Rijk en VNG". In het rapport loopt dit bedrag meerjarig op tot afgerond € 1 miljard per 2026.

Er tekenen zich twee sporen af: Het eerste spoor is de erkenning van de bestaande tekorten en de verantwoordelijkheid van het Rijk voor een betere bekostiging (meer geld). Het tweede spoor is de inzet op een betere beheersing en terugdringing van de kosten, zowel binnen de bestaande regelgeving als via aanpassing van de regelgeving.

Het Rijk gaat dit extra geld verwerken in de Miljoenennota en zal gemeenten hierover op korte termijn helderheid geven. Om een zo actueel en reëel mogelijk beeld te geven van onze financiële positie geeft deze notitie een concrete vertaling naar de Amstelveense situatie. Uitgaande van het huidige Amstelveense budgetaandeel in de macrobudgetten voor Jeugd is als extra bijdrage van het Rijk een indicatief, afgerond bedrag ingeboekt van € 4 miljoen.

C. Overige ontwikkelingen

Deze notitie behandelt naast de uitkomsten van de meicirculaire ook enkele overige ontwikkelingen, om een zo actueel en volledig mogelijk beeld te geven voor de behandeling van de Perspectiefnota. De arbitrageprocedure kosten Jeugdzorg is hiervoor apart behandeld. In deze paragraaf komen nog aan de orde de bijstandsgelden (BUIG-budgetten), enkele nagekomen aanpassingen op specifieke posten in de Perspectiefnota, alsmede enkele landelijke ontwikkelingen van algemene aard.

C.1. Bijstandsgelden (BUIG), inkomsten/uitgaven

De actualisatie van de ontwikkeling van de ontvangen bijstandsgelden (BUIG-budget) en de samenhangende uitgavenontwikkeling geeft het volgende beeld:

- *Inkomstenkant: bijstelling € 0,2 miljoen hoger budget*
  Op basis van het thans bekende nader voorlopig vastgestelde budget 2021 ad. € 23,4 miljoen en een verwachte indexering 2021 van € 0,4 miljoen verwachten wij een BUIG-budget 2021 van € 23,8 miljoen. Dat is € 0,2 miljoen meer dan de huidige begrotingsraming van € 23,6 miljoen.
- *Uitgavenkant: bijstelling € 0,6 miljoen meer uitgaven*
  We zien de eerste maanden van dit jaar een stabilisatie van het bijstandsvolume op het niveau eind 2020. Uitgaande van deze stabilisatie komen de totale uitgaven over 2021 € 0,6 miljoen hoger uit dan de huidige raming (van € 16,9 naar € 17,5 miljoen);
- *Per saldo: € 0,4 miljoen nadeel bijstelling 2021*
  De actuele prognose betekent een wijziging van de begroting 2021 met een incidenteel nadelig effect ten laste van de algemene middelen van € 0,4 miljoen. In het najaar wordt het BUIG-budget 2021 definitief vastgesteld en wordt het voorlopige budget voor 2022 bekend gemaakt. In afwachting hiervan beperken wij de structurele uitgavenstijging voor 2022 en verder tot € 0,2 miljoen (budgettair neutraal).

De toekomstige ontwikkeling van zowel de uitgavenkant als de inkomstkant is op dit moment hoogst onzeker door de coronapandemie, de TOZO-regeling en het wegvallen daarvan, alsmede de algehele economische ontwikkeling en de impact van dit alles op het objectieve verdeelmodel en daarin optredende herverdeeleffecten (mutatie aantallen expats). Dit is een budgettair risico.

C.2. Kosten Hulp bij Huishouden, AMvB reële kostprijs

In de Perspectiefnota 2022 is € 600.000 opgenomen in de jaren 2021 en 2022 voor het opvangen van hogere kosten Hulp bij Huishoudens. Belangrijk onderdeel hiervan is de uitvoering van de AMvB reële kostprijs voor hulp bij het huishouden. De toepassing van een reële indexering per 1 januari 2021 is inmiddels nader uitgewerkt en heeft een financieel effect van € 300.000. Voor overige kostenontwikkelingen is dan nog € 300.000 beschikbaar. Dit is nodig vanwege het toenemende beroep op huishoudelijke hulp door de invoering van het abonnementstarief. Uit het nieuwe Regeerakkoord zal blijken of het huidige abonnementstarief gehandhaafd blijft. Via de P&C-cyclus is de Tweede Tijdvakrapportage het eerstvolgende reguliere moment voor rapportage en bijsturing op de kostenontwikkeling.

C.3. Formatie duurzaamheid
De Perspectiefnota bevat middelen voor formatie duurzaamheid (par.3.5.3/blz.49, ad c). Het gaat om een totaalbedrag van € 245.000 in de jaarschijf 2024. Abusievelijk is er verondersteld dat een bedrag van €200.000 al eerder incidenteel beschikbaar gesteld was. In de jaarschijven '22/'23 staat daarom slechts € 45.000 opgenomen. Dit herstellen wij door in 2022 en 2023 de € 45.000 te verhogen tot € 245.000 incidenteel. Conform de toelichting in de Perspectiefnota blijft de insteek om de formatie structureel te maken op basis van de verwachte Rijkscompensatie (Klimaatakkoord). Dekking vindt vooralsnog plaats ten laste van de reserve Duurzaamheid.

C.4. Gewijzigde werkwijze sociaal domein
Het overzicht mutaties sociaal domein in paragraaf 2.2.2. bevat een budgettair neutrale omzetting van programmabudgetten Amstelveen en Aalsmeer vanwege een doorgevoerde nieuwe werkwijze in de samenwerking tussen de betrokken organisaties in de Veiligheidsketen (zie verder toelichting ad. (q) op blz. 16 van de Perspectiefnota. De nieuwe werkwijze is in de loop van 2021 ingegaan, de opgenomen bedragen zijn gebaseerd op 8 maanden. De voor 2022 en verder opgenomen bedragen dienen nog te worden verhoogd tot jaarbedragen. Dit betekent een verhoging van het totaalbedrag van de neutrale omzetting met € 74.000, waarvan € 56.000 Amstelveen en € 18.000 Aalsmeer. In de afstemming met de gemeente Aalsmeer zijn wel de goede bedragen meegenomen.

C.5. Grote dossiers richting nieuwe Kabinet
Rode draad in de Perspectiefnota is, dat gemeenten financieel in de knel zitten en dat de toekomst van de financiële verhouding hoogst onzeker is, c.q. dat enig structureel perspectief ontbreekt in afwachting van een nieuw Regeerakkoord. Dossiers die daarin een rol spelen vanuit het veld van de financiële verhouding zijn in ieder geval:
- de bekostiging van het sociaal domein, in het bijzonder het structurele tekort Jeugd, maar ook het abonnementstarief en algehele kostenontwikkeling Wmo;
- de bekostiging van het Klimaatakkoord (duurzaamheid, energietransitie, etc.);
- de bekostiging van de invoering en uitvoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouw;
- een geheel nieuw verdeelstelsel voor het gemeentefonds;
- een evaluatie van de normeringssystematiek (samen de trap op en samen de trap af);
- een mogelijke uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied.

2. Voorgestelde besluitvorming

1. In te stemmen met de interne notitie inzake de uitkomsten van de meicirculaire 2021 en overige ontwikkelingen en deze notitie aan te bieden aan de gemeenteraad om te betrekken bij de behandeling van de Perspectiefnota 2022.

2. De gemeenteraad een naar aanleiding van de meicirculaire aangepast collegevoorstel "Perspectiefnota 2022" aan te bieden conform bijgaand concept met daarin het volgende toegevoegde (voorgesteld) besluit nummer 13:
"Instemmen met verwerking van de uitkomsten van de meicirculaire 2021 gemeentefonds, inclusief overige ontwikkelingen inhoudende:

a) incidentele bedragen ten gunste van het begrotingssaldo vanwege het budgettair effect van de meicirculaire van € 1.021.000 in 2021, € 326.000 in 2022, € 111.000 in 2023, € 61.000 in 2024 en € 11.000 in 2025 conform onderdeel A.1 in de aangeboden notitie;

b) het opnemen van de volgende posten in samenhang met specifieke taakmutaties binnen de algemene uitkering conform de specificatie van onderdeel A.2 in de aangeboden notitie met totaalbedragen van € 63.000 in 2021, € 1.010.000 in 2022, € 1.147.000 in 2023, € 1.152.000 in 2024 en € 1.124.000 in 2025:
 # verhoging bijdrage WSW/AM-Match;
 # verhoging budget re-integratie nieuwe doelgroepen met structureel € 49.000 vanaf 2022;
 # bijstelling budget voor invoerings- en uitvoeringskosten nieuwe Inburgeringswet;
 # toekenning budget voor kosten uitbreiding Rijksvaccinatieprogramma;
 # toekenning budget voor kosten Wet Prenataal huisbezoek;
 # toekenning budget voor kosten handhaving energielabel C kantoren;
 # reserveren budget versterking Anti-discriminatievoorziening op stelpost taakmutaties;
 # toekenning budget voor project Jeugd aan Zet;
 # verhoging budget Jeugdhulp (Voogdij/18+) in verband met invoering woonplaatsbeginsel;
 # reserveren budget invoering/uitvoering Wet open overheid op stelpost taakmutaties, alsmede eenmalig in 2022 € 124.000 ten gunste van de algemene reserve vanwege reeds in de Perspectiefnota opgenomen middelen;

c) een incidentele extra Rijksbijdrage Jeugdhulp van € 4.000.000 in 2022 als uitvloeisel van de arbitrageprocedure Rijk/VNG ten gunste van het begrotingssaldo conform onderdeel B van de aangeboden notitie;

d) een structurele verhoging van de uitkering BUIG en de bijstandsuitgaven met € 0,2 miljoen per 2021 en een aanvullende incidentele verhoging van de bijstandsuitgaven 2021 met € 0,4 miljoen ten laste van het begrotingssaldo conform onderdeel C.1. van de aangeboden notitie;

e) incidentele verhoging van de budgetten voor formatie duurzaamheid in 2022 en 2023 van € 45.000 naar € 245.000 per jaar ten laste van de reserve duurzaamheid, conform onderdeel C.3. van de aangeboden notitie.

f) een structurele verhoging van de budgettaire neutrale omzetting van programmabudgetten Jeugd Amstelveen (€ 56.000) en Aalsmeer (€ 18.000) in ambtelijke uitvoeringskosten (€ 74.000) vanwege de ingevoerde nieuwe werkwijze, conform onderdeel C.4. van de aangeboden notitie;